

Agyagportré, festmény és mesekönyv

Beszélgetés Gábor Emese képzőművésszel, az első Wass Albert-szobor alkotójával

Sokan nem is tudják, hogy az első köztéri Wass Albert domborművet 2003 februárjában leplezték le Debrecen-Pallagon, az író egykori iskolájának falán. Az alkotást egy fiatal művész, Gábor Emese készítette, aki kézügyességét talán apai ősétől, az ágyúöntő ötvöstől, Gábor Árontól örökölte. A szobrászat mellett festéssel és könyvillusztrálással is foglalkozó művésznő azóta agyagba mintázta élete nagy álmát, az időskori Wass Albertet is, s a januárban elkészült szobor jelenleg a Magyarok Házában látható.

– Hogyan ismerkedett meg Wass Albert műveivel? Hiszen a rendszerváltozást megelőzően nemcsak regényei voltak tiltólistán, hanem magáról az íróról sem igen lehetett hallani.

– Nagymamám, aki egy nagyon olvasott ember, több mint tíz évvel ezelőtt a kezembe adta Wass Alberttől a Funtineli boszorkányt azzal, hogy feltétlenül el kell olvasnom. Nagyon tetszett, és tudatosan keresni kezdtem az erdélyi író más műveit is. Persze akkoriban még nem lehetett kapni sehol, így csupán hagyatékokból, illetve a külföldi kiadásokból sikerült néhány regényt megszerezni. Aztán a kilencvenes években a Mentor és a Kráter Kiadó párhuzamos Wass Albert-kiadásokkal jelentkezett. Ezek közül, amit csak lehetett, elolvastam, amelyek alapján máig vallom, hogy ő a legnagyobb író a magyar irodalomban.

– Nem sokkal később pedig már a gróf Wass Albert Társaság, illetve elnökük, dr. Vincze Piroska felkérésére elkészítette a fiatal Wass Albertet ábrázoló domborművet.

– Sokáig nem is tudtam arról, hogy létezik ilyen társaság, így nagyon megörültem, amikor egy festőművész barátom mesélt róluk. 2002-ben találkoztam először dr. Vincze Piroskával és az ismétlődő beszélgetéseinkből kiderült, hogy szobrász vagyok, miközben ő évek óta szobrászt keres egy Wass Albert-szobor elkészítéséhez. Így 2003-ra, az író halálának öt éves évfordulójára megcsináltam azt az ötven centiméter átmérőjű, Wass Albert fiatalkori arcképét ábrázoló féldomborművet, amely ma is látható a nagy író egykori iskolájának, a debrecen-pallagi Balásházy János Mezőgazdasági Középiskolának az oldalfalán. Ez egyébként az első Wass Albert-szobor volt Magyarországon, amelyet akkoriban nem nagyon reklámozott senki, talán annak is köszönhetően, hogy egy közintézmény falára helyezték el. Ennek ellenére azonban bárki felkeresheti, és virágot helyezhet el alatta. Az igazi vágyam azonban már akkor is egy öregkori Wass Albert-mellszobor elkészítése volt, hiszen azt gondolom, hogy a személyisége abban ábrázolható igazán. Ez nemrégiben aztán el is készült, s amikor januárban Wass Miklós, az író fia megnézte, azt

mondta, hogy ő pont ilyennek látta idős édesapját. Talán ez volt számomra a legnagyobb elismerés. A szobor jelenleg a Magyarok Házában van, és úgy tűnik, hogy hosszabb időre ott is marad.

fotó: T. Szántó György

– Művészi pályafutásának kezdetén mégis talán több festményt készített, mint szobrot. Milyen meghatározó állomásai voltak eddigi életének?

– Bár nem tanulni, hanem dolgozni jártam az Iparművészeti Főiskolára hat évig, mégis úgy érzem, hogy ez az időszak igazi sorsfordító volt az életemben. A munka mellett szép lassan megismertem az összes tanárt, akiknek az óráit is rendszeresen látogattam. Nagy hatással volt rám többek között Kereszthury Gábor, Végh János, Zóbor László, Gollob József, Jandó Péter és a Magyar Képzőművészeti Főiskolán pedig Kácsor László. Szintén meghatározó volt az az időszak, amit a Zirzen Janka Általános Iskolában töltöttem, ahol rajtot és technikát tanítottam neurotikus beteg gyermekeknek. Egy pszichológus kollégámmal számukra speciális tantervet is kidolgoztunk, amely például annyiban különbözik egy átlagos tantervű iskolától, hogy itt öt-tízpercenként cserélődő zenére kell rajzolniuk, festeniük a diákoknak. Az így született alkotásokból, vagyis abból, hogy milyen stílusú zenére, milyen színnel és mit rajzolnak a gyerekek, nagyon sok mindenre lehet következtetni.

– A festményeinek köszönheti, hogy dolgozhatott Angliában, Belgiumban, sőt Szingapúrban is. Hogyan jutott el munkáinak híre külföldre?

– Azt mondhatom, hogy mindegyik külföldi utamat a véletlennek köszönhetem. Angliába például egy korussal mentem ki szerepelni, s egy kisvárosi polgármester, amikor meghallotta, hogy a festéshez is értek, megrendelt tőlem egy portrét magáról. Náluk ugyanis nagyon régi kultúrája van annak, hogy a polgármesteri hivatalok múzeumként is funkcionáljanak. Az elmúlt évszázadokig ennek érdekében minden városvezető megfestette az arcképét, melyet aztán az intézmény falára függesztett. Ezt a hagyományt próbálta most ez a polgármester feléleszteni. S amikor ennek híre ment, ott ragadtam Angliában, mivel kézzel kézzel adtak egymásnak a különböző városok előjárói. Szintén véletlenszerűen aztán az is, ahogyan Belgiumba kerültem. Angliából hazatérve ugyanis nagyon sok grófi családot, illetve annak leszármazottait ábrázoló festményről készítettem másolatot. Ennek köszönhetően külföldről, így Belgiumból is egyre-másra kerestek meg valamikori magyar főúri családok rokonai, hogy az ő családjuk birtokában megmaradt képeket is másoljam le, elsősorban azért, hogy a szerető rokonság minden tagja büszkél-

kedhessen a felmenőivel. Mivel a festmények szállítása nagyon körülményes lett volna, egy időre inkább Belgiumba költöztem. Majd a szingapúri Nemzeti Múzeum felkérésére száz akvarellt kellett elkészítenem a régi Szingapúrról, ám ezek utaztatása a kisebb méret miatt könnyebben megoldható volt, így elegendő volt csupán három hónapot ott töltenem.

– Hogyan és mikor jött rá arra, hogy nemcsak a festészethez, hanem a szobrászathoz is van tehetsége?

– Amikor az Iparművészeti Főiskolán dolgoztam, éppen Keresztúry Gábor tanította a szobrászatot. Egyszer egy lábnélküli bogárpáncélt kellett volna megmintáznom,

amikor arra kértem, hogy hadd próbálkozzak meg helyette egy arc elkészítésével. Ő beleegyezett, s ezzel egy teljesen új világ kapuit tárta ki előttem. A portré ugyanis annyira élethűre sikerült, hogy művésztanáraim nem hitték el nekem, hogy addig a pillanatig egyáltalán nem tanultam szobrászatot. Ennek bizonyítására azt kérték tőlem, hogy tíz mozdulatból csináljak meg egy fület. Persze nem sikerült, így bebizonyosodott, hogy valóban nem tanultam sehol. Ettől kezdve Keresztúry Gábor nagyon sokat segített és tanított engem. Mára csaknem nyolcvan portrészobrot készítettem, többek között Radnóti Miklósról, Gábor Dénesről, Karinthy Frigyesről és Xantus Já-

nosról, s ezek többsége iskolákban, illetve különböző intézményekben van kiállítva.

– A festészet és a szobrászat most talán mégis egy kicsit háttérbe szorult, s legfontosabb feladatának a könyvillusztrálást, és ezen belül is a gyermekeknek szóló könyvek rajzolását tartja, és ez is foglalja le ideje nagy részét. Mióta foglalkozik ezzel, és miért érzi fontosnak ezt a munkát?

– Könyvek illusztrálásával 1996-tól foglalkozom, s ez alatt a rövid idő alatt csaknem ötven általam illusztrált könyv jelent meg, s ezek közül a legnagyobb munkát a Magyar horgászenciklopédia elkészítése jelentette, melyben több ezer vízfestményem látható. Azért ilyen sok, mert a kötet többek között a Magyarországon megtalálható összes halfajt bemutatja. Három évet dolgoztam rajta, mivel a szerkesztő nagyon aprólékos és pontos munkát követelt meg, s a folyamatosan és hosszan tartó konzultációkat követően pontosan ismernem kellett az egyes halfajtákat, külön figyelemmel az úszósugarak és a pikkelyek számára is. Most, amellett, hogy szeretném befejezni férjem szoborportróját, az igazi célom az, hogy a gyermekek kezébe igényes és a hagyományainkon alapuló kézműves könyveket, illetve mesekönyveket adjak. Ettől ugyanis más lesz a lelkük, másképpen éreznek és gondolkodnak. A legfiatalabb korosztályt kell értékes dolgokkal ellátnunk, s ezzel nemcsak esztétikai érzéküket fejlesztjük, hanem magyarságtudatukat is. Nemrégiben jelent meg a *Hogyan születtek a bárányfelhők?* című leporellóm, amelyet két és fél éves kisfiamnak saját magam írtam és rajoltam. Ez klasszikus verselésében és hagyományos stílusú zsírkréta-akvarell festményeiben különbözik a mai leporellók többségétől, s arról szól, hogyan találja meg a pásztorfiú és kapja vissza a farkastól elkóborolt nyáját.

– Fel lehet-e venni a versenyt a nagyobb kiadók több százszáz példányszámban megjelenő mesekönyveivel, illetve van-e lehetőség arra, hogy az ön által illusztrált kötetek eljussanak a bevásárlóközpontok polcaira is?

– Nagyon nehéz bejutni a bevásárlóközpontokba, de igazából nem is bánom, hiszen ott akkora a mennyiségi kínálat, hogy sokan nem is tudják kiválasztani az igazán értékes mesekönyvet. Talán ennek is köszönhető, hogy a könyvemhez hasonló kiadványok csak az olyan könyvesboltokban kaphatók, ahová eleve csak az igényesebb olvasói réteg jár. Talán éppen az igényesség az, amellyel fel tudjuk venni a versenyt a több százszáz példányszámban megjelenő kiadványokkal szemben. A kis boltok hátránya azonban, hogy a könyveink éppen azokhoz nem jutnak el, akiknek a legnagyobb szükségük lenne arra, hogy a bennük rejlő üzeneteket megértsék.

Barta Boglárka